

Posamezna številka 6 vinarjev.

"DAN" izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 2. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Izozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Narodnostno vprašanje v socialni demokraciji.

Na svojem osmem strankinem shodu, ki se je vršil o Binkoštih v Ljubljani, je sprejel shod jugoslovanske socialne demokracije, poleg drugih resolucij tudi resolucijo glede spora med t. zv. centralisti in avtonomisti. Resolucija se glasi:

Jugoslovanska socialna - demokratska delavska stranka stoji neomajano na načelu politične avtonomije in mednarodne solidarnosti delavstva, da si more varovati svobodo akcije v svojih posebnih zadevah, obenem pa čim izdatnejše varstvo delavskih interesov.

Politični položaj naroda, v katerem stranka deluje, nalaga jugoslovanski socialni demokraciji v Avstriji obzire in stike ne glede na vso internacionalno zlasti na dve strani:

1. Na bratske stranke v Avstriji, s katerimi živi državno v eni hiši, deloma v najbližji sosesčini in v mešanih naselbinah;

2. Na narodno sorodne bratske stranke v drugi državni polovici, v Bosni in Hercegovini in na Balkanu.

Z drugo navedenimi strankami navezuje jugoslovanska socialna demokracija stike v zmislu sklepov prve jugoslovanske socialne demokratske konference.

V Avstriji stremi jugoslovanska socialna demokracija po taki zvezi vseh socialno demokratskih strank, ki omogoči čim tesnejšo vzajemnost in skupen nastop v vseh zadevah, ki se tičejo interesov delavstva vseh avstrijskih narodov. Jugoslovanska socialna demokracija obžaluje, da se je nekdanji vzorna sloga avstrijskega socialističnega delavstva skalila, upa, da bo zdravi čut razredno zavednega delavstva odpravil vzroke, vsled katerih se je razmerje poslabšalo, ter pričakuje, da stori skupna eksekutiva avstrijske socialne demokracije vse mogoče korake, ki bi mogli izravnati diferenco in podati delavstvu v internacionalni združenosti vtemeljeno bojno moč.

Na strokovnem polju smatra jugoslovanska socialna demokracija krepko centralizirano, za boj proti kapitalistični mednarodni združitvi sposobno organizacijo za neizogibno, odklanja vsako cepjenje strokovnih organizacij, in želi, da bi se tudi češko-slovanska socialna demokratska stranka vrnila na to edino polje, kjer more delavstvo žeti strokovne uspehe.

Dasi obžaluje strankin zbor, da se je češki organizirani proletariati politično razdelili v dvoje strank, vendar vpoštevajo argumente, ki so povzročili ustanovitve »Češke socialne demokratske stranke«, ter jo jemlje na znanje.

Shoda v Ljubljani se je udeležil tudi zastopnik čeških avtonomistov, sodrug Šmeral, ki je v pozdravnem govoru rekel: Kakor je šel razvoj pri nas, tako pojde pri vas. Naša sedanjost, je vaša bodočnost. Razvoj razmer na jugu kaže, da se bo tako zgodilo (namreč, da bodo tudi naši socialni demokrati prej ali slej prisiljeni, da se postavijo na avtonomistično stališče). Zastopnik čeških avtonomistov je izjavil, da se debate ne bo udeleževal, ampak da jo bo le zasledoval. Tako je tudi bilo. Resolucija, ki se je sprejela, se glasi odločno proti avtonomistom.

K temu piše »Češki Dnevnik« pod naslovom: »Na indeksu internacionalne« sledeče: Tudi ta izjava ni bila udeležnikom slovenskega shoda zadosti ostra, ampak podal se je tudi predlog, naj vodstvo jugoslovanske socialne

demokracije predlaga mednarodnemu sekretariatu v Bruselu, da izloči češko-slovansko socialno demokracijo iz internacionalne.

To pomeni, da naj se vrže češko-slovansko socialno demokracijo popolnoma iz internacionalne. K takim posledicam vodi osamosvojen čeških socialnih demokratov, ki ga je zahteval celi češki problem, kajti češki socialni demokrati so prišli tja, kamor so morali priti in kamor pridejo prej ali slej počasi Poljaki, Slovenci, Rusini i. dr., t. j. k separatizmu, k samostojnosti.

To kaže — pravi članek, ki se ostro obrača proti slovenski socialni demokraciji — da je internacionala ne le geslo, ampak nauk, ki naj ga bi prevzele vse široke vrste — medtem pa nemška socialna demokracija ni prav nič mednarodna, ampak strogo nemška, posebno v Avstriji, kjer hoče biti voditeljica in diktatorica vseh drugih. Zato ne trpi poleg sebe zdrav razvoj socializma v češkem narodu, ki se je izvršil iz notranje potrebe delavskega stanu. Nad češko socialno demokracijo se torej zbirajo črni oblaki. Češka socialna demokracija pa mora izvesti boj do konca. Češki separatisti vedo, in tudi mi vemo, da iz Poljakov, Slovencev, Rusinov govori zavest njih lastnih slabosti — posebno gospodarske — ki jih veže na dunajsko vodstvo. Češka socialna demokracija mora izvesti boj za samostojnost, ne le zase, ampak tudi za druge manjše narode. To je njeno poslanstvo — reformirati socializem. Ako v boju ne vztraja, bo škodovala sama sebi in zada smrtno rano socializmu v češkem narodu. Tega pa si ne želimo niti mi, niti češko-slovanska socialna demokracija.

Tako »Češki Dnevnik«, Ljubljanski shod slovenskih socialnih demokratov je zavzel proti češkemu separatizmu strožje stališče, nego polski, rusinski in celo — nego nemški shod. To je za našo socialno demokracijo značilno.

Rusija in Italija.

V dolgočasni italijansko-turški vojni se je že parkrat pojavilo vprašanje — zveze med Rusijo in Italijo. Resnica je, da Italija zaupno obrača oči proti severu — in vidi se tudi — da se ruska diplomacija giblje. Rusko javno mnenje se je postavilo na stran Italije.

Avstrija in Nemčija se seveda ne moreti navduševati za italijansko zmago, kajti obe imata na vzhodu svoje posebne namene.

Vključ vsem konferencam se do danes ni pokazalo natančneje, kako mislijo o vojni drugod. Povsod gledajo in čakajo.

Te dni pa je prineslo »Novoje Vremja« članek, v katerem razpravlja, ali bi bila italijanska zmaga Rusiji v prid. Članek odgovarja, da. Članek pravi: Ako pomaga Rusija Italiji, goji s tem politiko zdravega egoizma, ker s tem podpira Italijo pri tem, da odpade od trozveze — in se približa Franciji, oziroma k zvezi francosko-rusko-angleški.

Ni dvoma, da Tripolis ostane nazadnje v lasti Italije — s tem nastane vprašanje, katere velevlasti dobe premoč v Sredozemskem morju.

Stanje sedanjih vojni ladjevij kaže sledeče: Ako se združi italijansko-avstrijsko vojno ladjevje, imelo bi skupaj 15 velikih bojnih ladij, 10 križaric z 260.000 tonami in 266 topovi. Francija in Anglija imata s posadkami na Malti in Gibraltarju 24 velikih bojnih ladij, 14 križaric z 500.000 tonami in 292 topovi. Do leta 1915. namerava Italija izvršiti svoj pro-

gram glede pomnoženja ladjevja — toda vključ temu bi njeno in avstrijsko bojno ladjevje ne imelo toliko sile, kakor združeno francosko-angleško ladjevje. Ako hoče torej Italija v Sredozemskem morju doseči premoč, ima le eno devizo, namreč, da se združi s Francijo. Tripolis ostane sporno jabelko med Italijo in Francijo, ker Francija po tridesetih letih boja v Maroku skoraj gotovo ne bo iskala novih pustolovčin v Afriki. Pa tudi Italija bo potrebovala nekaj let miru, predno uredi razmere v Tripolisu in predno si finančno zopet opomore po velikih bojnih stroških. Ta mir pa ji je bolj zagotovljen v triplentitni nego v trozvezi, t. j. v zvezi s Francijo, Rusijo in Anglijo — nego v zvezi z Avstrijo in Nemčijo, ker vlada v berlinski politiki vedno bojno razpoloženje.

Simpatija Rusije in pomoč Rusije bi torej gnala Italijo z vso silo iz trozveze — in to bi prineslo ruski zagrančni politiki prej ali slej koristi.

Tako modruje članek v »Novoje Vremja«. Kako pa se bo končno zasukala negotova stvar — to bo pokazala bližnja bodočnost.

DNEVNI PREGLED.

Ljubljanski občinski svet ima redno sejo v petek, dne 4. junija ob šestih popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: a) Javne seje: Volitev odbora za nadzorovanje zgradbe kanalov zbiralnikov. Personalnega in pravnega odseka poročila: o razsodbi deželnega odbora glede sklepa občinskega sveta v zadevi pritožbe prodajalcev zelja U. Marenko in K. Kačarja; o prošnji Frančiške Novak za izbris služnosti za kopanje gline na njeni posesti. Finančnega odseka poročila: o samostalnem predlogu občinskega svetovaleca T. Novaka za vpeljavo delavskega reda in zavarovanje mestnih delavcev; o samostalnem predlogu obč. svetovaleca Marinka za pomaknenje nižjih magistratnih uradnikov v višji plačilni razred in o prošnji »Društva nižjih mestnih uslužbencev« za razno zboljšanje službenih razmer; o samostalnem predlogu obč. svetovalec Lillega in Reisnerja glede pomaknenja magistratnih uradnikov v višji razred aktivitetnih doklad in o prošnji »Društva magistratnih uradnikov« za stalno ureditev draginskih doklade; o prošnji učnega osebja mestnih otroških vrtcev za zboljšanje prejemkov; o prošnji učiteljskega osebja mestnega dekleškega liceja glede neke doklade; o dopisu županovnem glede prispevka mestne občine za jubilejno streljanje ljubljanske strelske družbe; o nenadni škronaciji mestne blagajne; o samostalnem predlogu obč. svetovaleca T. Novaka glede oddaje mestnih senožeti v zakup v svrhu obdelovanja; o prošnji odbora za spomenik na bojišču pri Aspernu za prispevek; o prošnji Ivana Liningerja za izdatke odpisnega dovoljenja ter izbrisno izjavo glede 3 % potresnega posojila; o ponudbi Marenčeta in Šviglija za odstop nekaj sveta v svrhu regulacije Orlove ulice; o dopisu mestnega magistrata glede odkupa Orlove šupe in nekaj sveta za regulacijo ponižane Grubarjeve ceste. Stavbnega odseka poročila: o prizivu dr. Josipa Sajovca proti sklepu občinskega sveta glede premembe stavbnega sistema za Streliško ulico; o prizivu Pavla Turka proti odloku mestnega magistrata glede drvarnic na dvorišču njegove hiše v Streliški ulici; o prizivu Hermine Paichel proti sklepu občinskega sveta glede določitve stavbnega sistema na njeni posesti; o samostalnem predlogu občinskega svetovaleca Likozarja glede

ureditve Orlove ulice; o samostalnem predlogu občinskega svetovaleca Jegliča glede naprave raznih tlakovanih prehodov; o samostalnem predlogu občinskega svetovaleca Reisnerja glede naprave hodnika ob Marije Terezije cesti; o samostalnem predlogu občinskih svetovalecev Röhla in Smoleta glede posipanja ceste ob Lahovem grabnu in Ceste dveh cesarjev; o prošnji Gospodarskega naprednega društva za šentjakovski okraj za napravo varnostnih ograj ob Ljubljani in Grubarjevem kanalu. Solskega odseka poročila: o dopisu c. kr. mestnega šolskega sveta glede ustanovitve meščanske šole v Ljubljani. Odseka za olepšavo mesta poročila: o prošnji »Slovenske Filharmonije« za zgradbo koncertnega paviljona; o samostalnem predlogu obč. svetovaleca Štefeta glede razpisa nagrad za najlepša s cveticami okrašena okna in pomole. Direktorija mestnega vodovoda in elektrarne poročila: o dopisu deželnega odbora kranjskega glede dobave vode iz mestnega vodovoda za vasi Tomačevo in Jarše; o prošnji Matije Proška v Savljah za napeljavo mestnega vodovoda na njegovo dvorišče; o prošnji Magdalene Lehner za odpis večje porabe vode; o prošnji telovadnega društva »Sokol« za odpis večje porabe vode. Samostalni predlogi: občinskega svetovaleca Jegliča: a) glede zveze Emonske ceste z Gorupovo ulico v smeri proti c. kr. obrtni šoli; b) glede prehoda med Gospodsko ulico in Cojzovo cesto; občinskega svetovaleca Marinka glede kanalizacije Martinove ceste; občinskega svetovaleca Štefeta glede nadzorstva v mestnih ubožnicah. — B. Tajne seje: Personalnega in pravnega odseka poročila: o prošnjah za razpisano službo gozdarskega pomočnika; o prošnjah za razpisano ustanovo za vojaške invalide; o prošnji nekega uradnika za daljši dopust; o prošnji magistratnih pisarniških uradnikov XI. činovnega razreda za spremembo naslova; o raznih personalnih zadevah magistratnih uradnikov. Finančnega odseka poročila: o prošnjah osmero vdov mag. uslužbencev za zvišanje vdovnine; o dveh mag. uradnikov za bolniško podporo, dveh uslužbencev mestnega magistrata za podporo, nekega polstražnika za priznanje petletnice, mestne policijske straže za nadaljno prejemanje izredne doklade. Direktorija mestnega vodovoda in elektrarne poročila: o dopisu vpokojitve nekega uslužbenca mestnega vodovoda. Direktorija mestnega užitninskega zakupa poročila: o letnem računu mestnega užitninskega zakupa za leto 1911.; o prošnji preglednikov mestnega užitninskega zakupa za zboljšanje službenih razmer; o samostalnem predlogu obč. svetnika dr. Zajca glede regulacije plač uslužbencem mestnega užitninskega zakupa; o samostalnem predlogu obč. svetnika Kosa glede pobiranja užitnine na kolodvorih. Obrtnega odseka poročila: o prošnjah za razne obrtne koncesije.

Nekaj k obtednici »Kregarjade«. Iz Dolenske se nam poroča: Zdj ob tednu ko je celjska porota izrekla svojo oprostilno obsodbo nad eno največjih klerikalnih sleparij, se nehote spominjam dogodka v noči, ko so »sijajno« oproščeni došli z nočnim vlakom v Ljubljano. Imel sem tisti dan opraviti v Ljubljani in sem tisto noč prenočil neke prav v bližini hotela »Uniona«. Komaj zadremeljem v polusnji, kar me zbudi neko hrumeče dvije vpitje. Skočim iz postelje, in hitim k oknu. Vpitje se ponavlja: Živio Kregar! Tedaj sem se pa začuden vprašal: Kaj, ali je tako divjaško razgrajanje ob takem času — bilo je že blizu pol 2. zjutraj — mogoče v glavnem mestu de-

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

»Čemu ne bača Bojčo,« odvrne deklica radostno.

Ognjanov jel je iskat po žepu svojega jopiča in izvlekel je svinčnik ter košček zmečkane papirja. Bilo je Radino pismo. Pri pogledu nanj je izstopilo nekoliko kapljic znoja na njegovem bledem čelu. S tresočo roko je odtrgal nepopolno polovico papirja, jo položil na kamen, načel nekaj besed in potem zložil skupaj papir.

»Marica! na ta listek in zanesi ga doktorju Sokolovu, ako ga pa ni doma, zanesi ga Nemcu, toda skrij ga dobro v nedrje.«

»Razumem.«

»Ako te vprašajo, kje se skrivam, pa jim to poveš, toda le njim samim poveš, ali čuješ? Povej jim, da sem v zapuščenem mlinu, za mlinom Hambarovim.«

Marica je obrnila oči proti severni strani doline, kjer se je nahajal osamljen, polupodrt mlin.

Na listek Ognjanov ni podpisal svojega imena, niti ni zapisal, kje se skriva, iz strahu, da te vrstice po usodnem slučaju ne bi prišle v nevarne roke. O Maričini vdanosti je bil popolnoma kazalo ji zgolj ustmeno naročiti, kaj ima povedati, da v svoji odkritosrčnosti ne bi napravila nepravil.

Da pa Marici čim globokeje vtisne v spomin svoje migljaje in važnost njenega opravka, ji doda tiho:

»Zakaj, Marica, ako zgubiš to pisemce, ali se zmotiš in poveš komu drugemu, da si me videla in kje se skrivam, pa pridejo Turki in me zakoljejo... Pazi torej golobica!«

Po teh besedah postane Maričino lice nakrat resno in preplašeno in njena roka nehoti potipa ono mesto pod pazduho, kjer je imela pod jopico spravljeno Ognjanovo pisemce.

»Veš kaj, porečem stricu, da grem po kruh,« je rekla Marica.

»Dobro, Marica, le dobro si zapomni, kaj sem ti povedal.«

Marica se vrne v predilnico.

Bojčo je zopet počenil za neko skalo, hoteč videti Marico kedaj se poda na pot. Čakal je celo uro v grozni razčilenosti.

Končno je Marica prišla na dan ter odšla bosa po ostrem kamenju, ki je ležalo na stezi ter krenila proti Beli Cerkvi.

VII.

Maričin neuspeh.

Ko je Marica prišla na poljano pred samostanom, je zasopljena obstala in se nemirno ozirala naokrog; ko se je pa peprčila, da je ni videl nihče, je znovič hitela dalje. Do mesta ni srečala žive duše, polje je bilo prazno, prazna se ji je zdela tudi ulica, po kateri je imela iti, sirota. Tu je Marica nakrat obstala. Videla je, da se drugem koncu ulice pojavijo in gredo semkaj trije Turki. Prevzeča strahu pred temi ljudmi, se je brez pomisleka vrnila in zdirla nazval do sadniki in vrtovi, da dospe v mesto po drugi ulici od zahoda. Na ta način je napravila velik ovinek, vsled katerega je imela dokaj

dalje do Sokolovega stanovanja. Končno je Marica dospela k zapadnemu koncu mesta. Na desno se je razprostiralo široko polje, na levo mesto s tešno ulico med dvema vrstama nizkih prodajalic. Ulica je bila zares prazna; ne Turkov niti Bolgarov ni bilo tukaj. Vse prodajalnice so bile zaprte, takisto tudi duri in polknice, ki so bile opremljene s šipami. Ta praznosta je pomirila nedolžno deklico in ona se je kakor na krilih spustila v ulico. Komaj je napravila deset korakov, kar jo je nekaj napotilo k temu, da se je ozrla in obstala kakor visokan. Ne daleč na polju se je dvigal visoko nad njivami velik oblak prahu in iz tega prahu je dohajal gluh odmev težkih korakov, konjski topot in hrup. Kmalu so se s prahom in trščem približali tudi oni, ki so ga dvigali. Bila je to Tosun-bejeva orada. S hrupom in treskom se je po dvadnevni plenitvi in ropanju zmagovalno vračala od klisurskih razvalin... Pešci in jezdecji so šli pomešani skupaj, oboroženi z orožjem in plenom... Ta druhal je nalik kalnem valu kmalu prihrumela do ulice, jo napolnila z divjim trščem ter s tuljenjem drvila dalje. To je bil le del orde, sestoječ iz nekoliko stotin duš bašibozukov, večinoma prebivalcev okolice na vzhodni strani Bele Cerkve. Sedaj so prihajali zmagovalno s svojimi zastavami, s plenom in trofejami — kolikor je le sleherni mogel obesiti nase. Vse ostalo je šlo za njimi na vozovih brez konca in kraja. Da bi jim bilo to ugodnejše, so bašibozuki navlekli nase dragocenejšo obleko, zaplenjeno v nesrečni Klisuri. Radi tega je ta krvoločna druhal izgledala obenem strahovito smešna ter bila podobna pustiahom. Mnogi so imeli na sebi ženske kožuhe iz dragih risovih in lisičjih kož, dasiravno je bila velika vročina. Da, nekateri bašibozuki — gotovo vsled roganja — so imeli

na sebi zlato cerkveno opravo, zaplenjeno v klisurskih cerkvah. Sam poveljnik Tosun-bej se je ponašal s prekrasno, evropsko vrhno suknjo iz sive robe, obšito in obrobljeno z rdečim suknom ter z dolgimi visečimi šapeli. Tosun-bej ni vedel čemu se rabi ta obleka, mislil si je, da je nekaka vzvišena oprava in hotel je v njej paradno priti v Belo Cerkev.

Sam eden edin živ trofej je dičil njegov zmagovit pohod. Bil je to jetnik z rokami zvezanimi na hrbtu: Račko Prdlak.

Grozen prizor.

Marica ga skoraj niti ni videla. V tem trenutku, ko ji je ta druhal dospela pred oči, je ona že dirjala po drugi, isto tako prazni in tihi ulici. Končno je dospela do vrat Sokolovega stanovanja ter začela trkati ob nje.

»Kdo trka?« se oglašal znotraj ženski glas.

»Baba Jakimiča, odpri,« je komaj vtegnila odgovoriti zasopljena Marica.

»Kaj iščeš tukaj?«

»Doktorja Sokolova!... Nu, odpri!« je jokaje klicalo dekle.

Baba je nekaj srdito zamomljala in potem odprla.

»Čemu ga iščeš? Ni ga tukaj!« je rekla naglo.

»Kje pa je, babica?«

»Povej mi to, potem pa ti povem tudi jaz... Od sinoči ga že iščejo in do tega trenutka kakor bi se bil pogreznil v zemljo... Pojdi z Bogom!«

Po teh besedah je baba zaprla duri.

Marica je stala omamljena pred zaprtimi duri. Na to je odšla dalje. Duri fotografave niso bile daleč. Marica je potrkala.

»Kaj hočeš tukaj?« ji je zaklicala oguljena, bleda in sključena žena.

žele. Čudno se mi je zdelo, da nisem pri tem indijanskem dirindaju opazil nobenega stražnika, dasiravno mi je znano, da v tem delu mestav edno stoji straža. Pa glejte! Komaj se je med besne krike »Živio Kregar« vrnilo od očitno neuporabne strani tudi par živčgov in »fej« klicev, že je hitelo od francišanskakega mostu semkaj večje število mestih stražnikov proti »Unionu«. Zdelo se mi je, kakor da je ta cela komedija prirejena sporazumno z mestno policijo. Ne, tako daleč vendar ne sega že klerikalna korupcija, sem dejal sam pri sebi. Takole proti drugi uri zjutraj pa zaslišim tik pod svojim oknom glasen prepir. Ker tega prepira le ni hotelo biti konec, grem zopet k oknu, da se prepričam, kaj je pravzaprav vzrok prepiru. In danes moram reči, ni mi žal te male žrtve. Med štirimi osebami pod mojim oknom so bili trije klerikali, eden pa naprednjak. Eden klerikalcev je naprednjaku očital, zakaj se je vmešaval v Kregarjevo »slavnost«, zakaj ga je vrag nesel še v kavarno se »eksploatirati«. »Saj vidiš«, mu reče, da vi liberalci ničesar ne opravite nasproti nam. Mi imamo moč v rokah, in da boš glede vmešavanja v našo slavnost vedel, v naših rokah je tudi že večji del mesta policije. Saj si videl, kako je stražnik tebi nasproti postopal, če si se prav legitimiral kot akademik. Zapisal te je, in kakor bodo policaji napram tebi in drugim pričali, tako bo obveljalo, na tvojo akademično besedo ti ne bo nihče nič verjel. Tako je v nevarnosti tvoja kariera in vse...« Za danes naj to zadostuje. Morda bo ta moj doživljaj ob Kregarjevi »slavnosti« komu sedaj ob spominu obtednice še prav prišel.

Skoro pol številk je porabil sobotni »Slovenec« v Kregarjeve reklamne svrhe. Iz vseh notic odseva prava surovost in podivjatnost. »Slovenec« se je v svoji blaznosti spravil že tako daleč, da je pričel z denuncijacijami in očitani prekinjek. V kogar se le more kaj spodtakniti, četudi nepoštenim potom, tega blati in psuje, koiklor more. Če je morda to kakla reklama za Kregarja, je seveda veliko vprašanje.

Kako govori namestnik dež. glavarja na Kranjskem. Kakor je znano so napravili klerikalci Kregarju večer; na tem je govoril dr. Lampe sledeče besede: Kako je prišlo do Kregarjeve afere? Najprej so zagnali hrup po liberalnem časopisju, »Slovenski Narod«, »Jutro« in »Dan« so prinašali članke proti korupciji, gohufijam in sleparstvu, ki jih je menda naredila naša stranka. Strašno razburjenje je nastalo in vznemirilo so se vse barabe. Nato so začeli pisati, da je Kregar ponoči vlomil v trgovsko zbornico. In barabam so se zacedile sline po polnih blagajnah, ki so si jih naslikali v svoji domišljiji. Potem je prišlo do same obravnave. Barabe so postajale vedno bolj razburjene, kar pravale so v veselju, kako bo Kregar obsojen. In začeli so že soditi v Ljubljani. Dol z barabami, živio Kregar. — Tako je govoril dr. Lampe. Odveč bi bilo pisati vsako besedo o tem »dostojnem« govoru. Mož, ki si je očrnil svoje ime z najzlobnejšim denuncijantstvom si upa govoriti o barabah. Fej. **Zmaga poštenosti** je po mnenju g. Krhnetja Kregarjeva oprostitev. To pa to!

Odprto pismo na gospoda Štefeta, urednika »Slovenca«, občinskega svetnika itd. V odgovoru (ki ga je prinesel »Slovenec« v petek dne 31. 5.) na trditev obč. svetnika g. Likozarja, ki jo je priobčil »Slov. Narod« dne 30. maja in »Dan« 31. maja, da namreč ne gre na Dolenjski cesti toliko za policijsko stražnico, kakor za to, da se od strani vaši ljubeznjivosti in človekoljubnosti neprijetno »pemski muzikant« oz. trafikant z namenom, da se izkaže usluga Vašemu pristašu, zopet modro molčite. Istotak je bil Vaš odgovor v »Slov. Narodu« dne 8. febr. (notica: Neutemeljena Štefetova očitavanja) in na notico v »Dnevu« pod naslovom »Glas iz občinstva« z dne 10. februarja, kjer ste se pokazali kot pravi prijatelj revežev. Vaš odgovor je dosegel svoj vrhunec v »Slovencu« z dne 10. febr. (Zastopnik posameznih oseb). To notico bi noben »pemski muzikant« tako slabo ne napisal. V 48 vrsticah je 10krat »Dolenjska cesta« in 10krat policijska stražnica. Se lepši je članek v »Slovencu« z dne 28. maja pod naslovom: Zopet vlom na Dolenjski cesti. Tam menda hočete dakazati svojo skrb za blagor tamošnjih prebi-

valcev. S podobnimi članki škodujete ugledu svoje stranke in ugledu katoliškega »Slovenca«. Obč. svetnik Likozar je povedal resnico. Bil je pač prepričan, da bi v Vašem listu kaj takega ne priobčili, ker tam znate le krasti čast poštenim ljudem. To so pač katoliški principi, ki jih tako v praksi izvajate — ko se zahteva pravica in resnica — zavijate in napadate in s tem uničujete vero in vse, kar govori o ljubezni do bližnjega. Mislite, da ne vem na čegavo povelje in s katerim strojem je bila napisana ovdaba proti meni na finančno ravateljstvo. Ker se denunciacija ni posrečila — ste poskusili z miprius predlogom — in ko tudi ta ni pomogel — ste skušili izrabiti vlom. Namen posvečuje sredstva, da se muči nekdo, ki je na poti pristašu vaše stranke. Obč. svetnik Štefe spravi te v soglasje svoje postopanje proti meni z krščansko moralno in svojo vestjo. — Vavclav Tulach godbenik in trafikant, Dolenjska cesta št. 8.

Vsled dežja, ki je bil včeraj cel dan so bile vse sokolske veselice preložene in se vrše prihodnjoo nedeljo.

Ljubljanski občinski volilni red. Cesar je zakon o spremembi ljubljanskega občinskega volilnega reda, katerega je sklenila klerikalna večina v zadnjem deželnozbornem zasedanju, sedaj sankcioniral. Pri prihodnjih ljubljanskih občinskih volitvah bo torej zopet volilo več sto novih tujih volilcev.

Hinko Nučič, bivši član slovenskega gledališča je v soboto nastopil na zagrebškem odru v vlogi dr. Takerame v Lengyelovi drami »Tajfun«, kakor se nam poroča iz Zagreba je dosegel g. Nučič popoln uspeh. »Obzor« hvali njegovo globoko karakteristiko in razumevanje tujega jezika.

Bratje odborniki priprav. odbora »Narodno-socialne Zveze!« V pondeljek se vrši vauja seja ob pol 8. uri zvečer v prostorih »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. Važnost predmeta zahteva polnoštevilno udeležitev. Kdor ni službeno zadržan naj se gotovo udeleži. Nazdar! Starosta.

Nevarno križpotje. Iz Kandije se nam poroča: Med Windischerjevo gostilno in Kastelevo trgovino na najbolj strmo visečem središču Kandije se stekajo oziroma križajo 4 ceste. Po treh teh cest prihajajo posebno sedaj ko se belokranjska železnica gradi, venomer tovorni in drugi vozovi. Ne glede na to, da večina vozovnikov vključb strmini neprevidno naglo vozarijo, je tudi prostor tega križpotja treh državnih in ene deželne ceste veliko preozek, da bi bili karamboli neizogibni. Pa največja nevarnost je na tem prostoru za ljudi, posebno pa za otroke. Ali vključb temu te nevarnosti ne vidi oko postave, ne enega javnega organa ni, da bi na tem važnem križpotju odvrčal marsikatero nepotrebno nesrečo. Ali bo treba še bolj jasno in z dokazi podprto govoriti?

Čudne razmere v novomeški godbi. Iz Novomega mesta smo prejeli: Če ima od stare »purgarske« gorde sploh še kaj vrednega na sebi, se mora ta nanašati edino le še na godbo. Novomeška godba je svoj čas pod drugimi poveljniki slovela, da so jo celo Ljubljancan naročali in hvalili. Pod vodstvom sedanega poveljnika in stotnika meščanske garde pa so glede godbe nastale razmere, ki pretijo, da bodo Novomeščani lepega dne svojo nekdanj slavno godbo iskali po vseh štirih vetrovih, kamor se bo razpršila, če bodo sedanje razmere še nekaj časa trajale. Instrumenti leže kot krompir in zelje okrog, brez vsake evidence, godci so naravnost škandalozno plačani — dobe le po 3 K od večje igre, po nekaj vinarjev od skušnje, ne oziraje se na to, da je večina godcev obrtniškega in kmečkega stanu in da nekateri bivajo tričetrt ure daleč iz mesta. Prav nič se ne skrbi za naraščaj, čeprav so večina starih godcev že bliža koncu svoje slave. Naravnost škandalozno pa se je od strani poveljništva postopalo z godbo ob priliki slavnosti »Prve lopate«. Godba je bila vsled neprestanega dežja vsa premočena, a dočim se je potem slavnega gospoda ob šampanjcu zabaval pri bogati pojedini, so do kože premočeni godci s krulčimi trebuhji morali slavni gospodi igrati celo popoldne in vse to za par kronc na vsakega godca. Ker upamo, da bodo te vrstice res pravim prijateljem novomeške godbe še ob pravem času odprle oči, ne

maramo v javnost znašati ostalega bolj umazanega perila.

Nar. soc. izobraževalno društvo »Bratstvo« je priredilo v soboto zvečer v areni Narodnega doma svoj družinski večer. Uprizorili so društveni diletanti Ganglovega »Sina«. — Predstava je bila jako lepa, dasi bi se s temi diletanti, ki društvo z njimi razpolaga sedaj, dal doseči gotovo še večji uspeh. Posebno se je odlikoval v naslovni ulozi g. Prek. Po predstavi se je vršila animirana prosta zabava s plesom. Prireditelj je občinstvo posetilo še v dosti obilnem številu.

Radovljiska podružnica »Slov. Planinskega društva« priredi ob lepem vremenu dne 9. junija 1912 izlet na Babji zob. Ob slabem vremenu se preloži izlet na nedeljo dne 16. junija 1912. Zbirališče v gostilni g. Mulej Valentina na Lancove ob 6. uri zjutraj. K obilni udeležbi vabi odbor, Planinski pozdrav.

Oddaja plemenskih koz. Prve dni meseca junija bo podpisana družba oddala nekaj nad 100 kozlov in koz čiste sanske pasme (belih mlečnih koz brez rogov). Prosilci naj prošnje takoj vložo na glavni odbor c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Prednost bodo imele kmetijske podružnice, živinorejske in pašniške zadrage ali občine. Zivali se bodo oddajali le v kraje, kjer imajo primerno kozjo pašo in se že sedaj pečajo z rejo koz. Oddajna cena bo polovica kupne cene. Mladiči se bodo oddajali do K 20—25, enoletne kozje po K 30—40, starejše dobre molznice pa po K 50—60. C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Slovenski ilustrovani Tednik 22. šte. vsebuje sledeče slike: Laško-turška vojska; zasedanje otoka Rodus; nadvojvoda Friderik v Ljubljani in njegovo spremstvo; nogometna tekma Ljubljana-Celovec; nenavadna smrt danskega kralja (3 slike); Slov. izobr. in podp. društvo v Opatiji; deset bratov in njih starši; zrakoplovec Prodan, ki je padel v morje pri Opatiji; blagoslovljanje parne brizgalne gasil. društva v Zireh itd. **Slovenski ilustrovani Tednik** je jako zanimiv; vsak Slovenec, vsaka Slovenka naj ga čita.

Cirkus Schmidt. V soboto se je vršila velika otvoritvena predstava tega podjetja, ki ga lahko imenujemo enega najboljših svoje stroke. Vse točke bogatega vspeveda se odlikujejo z izvanredno zanimivostjo, gotovostjo izvajanja, ter kar se tiče dresure z najdovršenejšo dresuro. Zlasti ugajajo desure v prostosti ravnatelj in ravnateljice in športni prizor s konji in hrti. Popolna je dresura obeh šimpanzov Janka in Metke, posebno prvega, ki se lahko stavi v primeru z znanim Morizom hamburškega Hagenbercka. Tudi vse druge točke, skupina kitajcev, muzikalni klavni, komični telovadci in akrobati, kolesarji, so polno ugajala. Otvoritvena predstava je bila nabito polna hvaležnega občinstva. — Včeraj popoldne in zvečer sta bili tudi dobro obiskani predstavi.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu maju 1912 je 138 strank vložilo K 61.967,69, 205 strank dvignilo K 51.941,93, 2 stranki izplačalo hipoteknih posojil K 4800. Stanje hranilnih vlog K 2.013.236,38, stanje hipoteknih posojil K 1.586.783,61. Denarni promet za mesec maj 1912 K 285.205,30.

Občinske volitve v Gradcu. Vladni komisar je že razpisal nove občinske volitve, ki so potrebne vsled razpusta bivšega občinskega sveta in sicer voli: III. razred dne 17. septembra, II. razred 1. oktobra, I. razred 8. oktobra. Volitve bodo zelo zanimive. Tako nemški nacionalci, kakor socialni demokratje se že sedaj pripravljajo nanje. Socialisti upajo, da si pribore še par novih mandatov.

Usodna zmota. K našemu poročilu moramo pripomniti, da ni bil pri zastrupljenju kriv niti zdravnik dr. Frankl niti apotekar, ampak neka dunajska firma, ki je apoteki v Prago poslala napačno zdravilo. Dunajska firma je tajila, da bi bila poslala v praško lekarno kaka zdravila, toda iz knjig v lekarni se vidi, da je lekarna res naročila ona zdravila iz Dunaja. Tako je dunajska firma zakrivila vso nesrečo.

Nazadovanje prebivalstva na Francoskem. V vseh krajih evropskih državah je opaziti, da prebivalstvo neprestano narašča, le na Francoskem siino pada. Iz porodne statistike leta 1911. je razvidno, da so porodi zopet padli. L. 1910. je bilo 774.358, lanskega leta pa 742.114 porodov, torej za 32.244 manj. Na nasprotni strani pa smrtni slučajji vedno bolj naraščajo. L. 1910. je umrlo na Francoskem 703.777, lanske leto 776.983 oseb, torej za 73.206 več. Sicer je opaziti, da se poroke zvišujejo, zato pa na drugi strani tembolj naraščajo ločitve zakona. Francoska vlada se že dolgo trudi, da bi odpomogla temu zlu in tako preprečila hiranju francoskega naroda. Bivši vojni minister Messiny je stavil v zbornici neko predlogo, ki naj bi preprečila nazadovanje porodov. Po tej predlogi bi dobila vsaka mati, ki ima štiri otroke, letno premijo v znesku 500 frankov. Premija bi se zvišala pri vsakih nadaljnjih štirih otrokih za 80 K. Potrebna denarna sredstva za to bi se dobila na ta način, da bi morali samci plačevati precejšen davek.

V vlaku ukraden. Med Tridentom in Inostom je bil v vlaku ameriškemu bankirju Deeringu ukraden kovček, v katerem je imel za 25.000 K dragocenosti.

Zastrupljeni žganci. V Karlovih Varih na Češkem je obolela vsa družina nekega gostilničarja vsled zastrupljenih žganc. Gostilničarja in najmlajšega sina so še o pravem času rešili, dočim sta ostala dva otroka umrla kmalu po zavžitju žganc. Zdravniška komisija je konstatirala, da je nekdo pomotoma porabil arsenik za moko.

Uboj v ječi. V lvovski jetnišnici sta se sprla neki kmet, ki je bil zaprt radi uboja in neki drugi kaznejenec. Tekom prepira je kmet svojega tovariša s tako silo udaril s kladivom p glavi, da je obležal na mestu mrtvev.

Velikanski požar. Veliko vas Toki v vzhodni Galiciji je požar popolnoma opepelil. 280 hiš je postalo žrtev požara. Dva otroka sta poginila v ognju. Škoda znaša okolu 1.200.000 kron in je le deloma pokrita z zavarovalnino.

Obglavljen. Na dvorišču jetnišnice v Danzigu na Nemškem so v soboto obglavili mornarja GaBke, ki je bil 8. decembra l. l. radi umora nekega bankirja obsojen na smrt. Obglavljenje je trajalo poltretjo minuto.

Ponesrečen beg na smrt obsojenega. Pleskar Albert Speckner, ki je bil pred monakovsko poroto obsojen na smrt, je skušal včeraj z nekim tovarišem pobegniti iz ječe. K sreči ju je straža še o pravem času opazila in oba aretirala.

Škrat oženjen. V Londonu je stal te dni pred sodiščem neki Jordan, ki je bil s šestimi ženami naenkrat oženjen. Mož je star šele 40 let. Sodišče mu je pojasnilo, da take ženitve v Evropi niso več v navadi in ga je obsodilo na 3 leta težke ječe.

Narodno-socialni pregled.

Odklonitev bolniškega listka od strani delodajalca delavcu. Delavec je tožil svojega delodajalca odškodnino radi škode, katero je imel s tem, da mu je delodajalec ni hotel izstaviti bolniški listek, vsled česar mu bolniška blagajana ni hotela izplačati podpore. Ta tožba pa je bila pri obrtnem sodišču odbita. V utemeljevanju razsodbe se pravi med drugim: že iz § 13. zakona z dne 30. marca 1888, glasom katerega je vsaka k zavarovanju podvržena oseba zavarovana, tudi brez redne priglasitve od strani delodajalca, je razvidno, da takozvani bolniški listek ni merodajen v dosego bolniške podpore, dasi je v navadi izstavljeni take listke kot izkaznico, da je delavec v resnici zavarovan pri bolniški blagajni, vendar ta izkaznica — če je nima — nikakor ne brani delavcu, da bi se ne predstavil v bolniški blagajni in zahteval pojasnila, dali je zavarovan ali ne, ali pa v dosego po pravilih mu zagotovljene — podpore. Ako trpi delavec škodo, je tega sam kriv, ker se ni takoj obrnil na bolniško blagajno, katera bi mu morala izplačati podporo tudi brez listka. Delodajalec ni pri tem ničesar zakrivil, četudi bi se pokazalo, da je namenoma odklonil izstaviti bolniški listek. — Od časa do časa bodemo prinašali razne razsodbe tičeče se sporov iz delovnega razmerja.

Moji znanci.

Strankar.

Zadnjič sem se sešel s stariim znancem, ki je že večkrat prinesel kake politične vesti z dežele.

»Veste«, pravi, »jaz sem bil preje naprednjak in sem še sedaj naprednjak, samo da sem socialni demokrat — ampak pri zadnjih volitvah sem pa s klerikalci volil.«

»To ste čuden mož,« sem rekel.

»Kaj bi bil čuden. Jaz sem še vedno naprednjak.«

»Ampak volili ste klerikalno.«

»Seveda sem, ampak to je vse eno. Nikoli ne bom klerikalec, dokler bom živ. Moja teta je imela denar, pa so ji na smrtni postelji vse izpulili. Z župnikom sva si prišla pošteno navskriž in bom vam prinesel take stvari o njem, da se bo svet čudil!«

»Volili pa ste vendar klerikalno.«

»Kaj bi tisto. Prav popolnoma naprednjak pa nisem, ampak sem malo social-demokrat. Ne nosim sicer rdeče kravate, toda tudi oni imajo malo prav.«

»Dobro, dobro, volili ste pa vendar.«

»Jaz vam povem, da sem proti klerikalcem. Enako povem pred vami in drugod. Tam na deželi čutimo kaj se godi. Kjer morete, jih pritisnite. Mene poznajo, zato se me boje. Ako hočete, prinesem vam, kako so delali pri volitvah.«

»Saj vi ste volili z njimi.«

»To je postranska stvar. Prinesem vam, kaj se godi v neki klerikalni gostilni.«

»To je postranska stvar.«

»Kaj. To je postranska stvar. Jaz jim bom pokazal, e!«

Razšla sva se s strankarjem z dežele. Nesei je cekar v roki in je zavil v prvo postilno. Gotovo je tudi tam zabavljajl čez klerikalce in pojasnjeval svoje politično stališče.

Wilbur Wright.

Dasi zveni gornje ime zelo tuje (izgovorja se Vrajt), vendar ne bo nikomur neznano, kdor se količikar zanima za — zrakoplovstvo. Saj sta bila brata Wright v zadnjih letih nešteto krat imenovana in dan za dnem smo čitali, da je ta ali oni zrakoplovec preletel ali ono razje, daljo na Wrightovem aeroplanu (zrakoplovu), oziroma, da se je ta ali oni zrakoplovec ponesrečil na aeroplanu Wrightovega sistema. — Značilno je na vsak način, da je mnogo žrtev padlo z zračnih višav — dočim je W. Wright umrl — doma v postelji. Pri današnjem stanju zrakoplovstva se čudimo, ako slišimo o kakem zrakoplovcu, da umrje naravne smrti — saj je tako malo onih srečnih »otrok solnca«, ki so se povečkrat vspeili na svojih letečih strojih v nadzemske višave — in so se srečno vrnili. Večinoma so drug za drugim prej ali slej plačali z življenjem svojo drznost, Wright, ki je bil med prvimi letalci — je videl vse te žrtve, izdeloval je svoje zrakoplove, izpopolnjeval je svoj sistem — in je srečno dočakal smrt v postelji. To je igra usode!

Wright je Amerikanec. Rojen je bil l. 1867. v Dayton (Ohio) v Združenih državah ameriških. Bil je sin anglikanskega škofa. Zgodaj se je zanimal za mehaniko in je delal s svojim bratom v tovarni za kolesa. Pri tem sta prišla brata Wright na misel, da bi se dalo doseči tudi to, da bi kolo ne letelo po tleh — ampak da bi se pri urni vožnji dvignilo, ako bi imelo primerno peruti. Leta 1903. so raznesli ameriški listi vest, da se je bratoma Wright posrečil polet s strojem ali zrakoplovom, ki je težji nego zrak. Prej se je namreč mislilo, da se je mogoče dvigniti le na balonu, ki je lažji od zraka. Brata Wright pa sta spoznala, da gibanje lahko dvigne zrakoplov; saj je tudi papirni zmaj težji od zraka, ker leži na zemlji. Ako ga pa spustimo proti vetru in ga držimo na niti — plava v zraku. Ta zgled sta porabila brata Wright in sta sestavila prvi zrakoplov, ki se je res deloma posrečil. Koncem leta 1904. je letel Wright že štiri kilometre daleč. Njegov aparat je bil t. zv. dvoplošnik, ki sta ga gnala dva vijaka. Zrakoplovec je imel mnogo dela, da je obvladal ravnotežje. Za polet na daljavo je imel ta sistem mnogo vstrajnosti in se je s početka dobro obnesel. Saj je bil takrat tak polet — senzacionalnost. To je Wrighta navdušilo. S pomočjo dobrega motorja je dosegel, da je letel leta 1905. in leta 1906. že 40 kilometrov daljave. Med tem pa so se že drugod tudi začeli oglašati izumitelji novih zrakoplovov. Kot praktičen Amerikanec je hotel Wright za svojo iznajdbo tudi kaj dobička. Ker se mu v Ameriki ni kupčija posrečila, je prišel s svojim aparatom v Evropo, kjer so se mu posrečili letalni poskusi. Ponujal je svoj aparat državam za vojne namene, zahteval je cel milijon kron. Pa ni našel kupca. Nazadnje je kupil neki francoski konzorcij njegovo iznajdbo za 500.000 frankov. Leta 1908. je dobil Wright prvo nagrado 20.000 frankov za najdaljši polet. Ta uspeh mu je pridobil ime in poslej so se zrakoplovci najbolj posluževali njegovih strojev. Wright se je s svojim bratom udeležil nekaterih tekem, potem pa je odšel v Ameriko. V zadnjih letih se je ravno na Wrightovem sistemu ponesrečilo mnogo zrakoplovec, kar je škodovalo tovarnam, ki so kupile patent. Vkljub temu je njegovo ime slovelo in njegov aparat do danes zmaguje.

Wright se je zadnje čase trudil, svoj aparat izpopolniti. To se mu ni posrečilo — saj danes noben zrakoplov še ni tako popoln, da bi se ne bilo mogoče na njem ponesrečiti. Wrightovo ime bo stalo slavno, ker bo stalo med prvimi začetniki modernega zrakoplovstva. Njegov brat Orville bo nadaljeval njegovo delo. (Natančneje popisuje Wrightov aparat v sliki in besedi lepa knjiga »Zrakoplovstvo«, ki jo je napisal prof. Zupančič in jo izdala »Slov. Solska Matica«. Na njo opozarjamo vse one, ki se za zrakoplovstvo zanimajo. Dobi se v vseh knjigarnah.)

Ljubavna afera dunajske aristokratije grofice Chorinsky.

Dunajski visoki krogi imajo zopet svojo afero, ki tvori dnevni razgovor vse dunajske aristokratije. Gre se za ljubavno afero neke dunajske grofice iz visokega fevdalnega plemstva, ki ima sicer za sabo precej burno preteklost, a njena najnovejša pustolovščina je vzbudila zopet splošno senzacijo.

Grofica Chorinsky je v soboto zvečer zbežala iz Dunaja z nekim mladim Amerikancem Terell Petersom, učiteljem koloturjenja (Rollschuhlaufen). Grofica se je zaljubila v mladega jedva dvajset let starega, a izredno lepega Amerikanca, ki je bil učitelj koloturjenja v dunajski športni palači Skating-Rink v Pratru. Amerikanec Peters je kazal tudi simpatije do grofice, posebno še od onega časa, ko je zvedel, da ima grofica precejšnjo premoženje. Zato je zavrnil vse druge dame, ki so se vrtele okoli njega. Do svojega znanja je imel Peters razmerje z neko mlado in lepo kabaretno plesalko. To razmerje je trajalo precej dolgo, zato zaljubljena plesalka ni hotela kar tako, meni nič, tebi nič, pustiti svojega lepega fanta. Začel se je hud konkurenčni boj za ljubezen lepega Amerikanca med grofico in plesalko. A nazadnje je zmagala vendarle bogata grofica.

V Skating-Rinku v Pratru, kjer je neka ameriška družba sezidala in uredila veliko dirkališče — igrališče za koloturjenje, se je shajala vsak dan zaključena družba dam in najvišjih dunajskih aristokratskih krogov, ki se je z vso vnemo posvetila temu novemu športu. Mladi Amerikanci, ki so bili tam nastavljeni kot učitelji, bili so vsi lepi fantje, pripravljeni za vsako razmerje s temi visokimi damami, in to ni bil najmanjši vzrok, da so dame tako vneto posečale ta novi športni prostor. Med mnogimi damami, ki so dnevno obiskovale nekdanji dunajski hipodrom, sedaj Skating-Rink, je bila reden gost grofica Chorinsky in mlada kabaretna plesalka. Terell Peters, lepi Amerikanec, star komaj dvajset let, je imel takoj v ljubezni velikih uspehov pri mladi plesalki. Ta tega svojega razmerja in nagnenja do lepega Amerikanca tudi ni skrivala, ampak vedno je bila v njegovi bližini, vedno je koloturila le z njim. Bila sta vsakdanja gosta v praterskem glavnem dreveredu, kjer sta se vozila v elegantni ekvipaži, pa tudi po mestu sta obiskovala vedno skupaj naj-luksurijoznejše lokale.

Ali grofica Chorinsky je začutila v svojem srcu tudi kmalu enako nagnenje do lepega Amerikanca, podvzela je vse korake, da izpodrine igralko, ter zavzame v srcu mladega Amerikanca njeno mesto. Njen boj s konkurenčino ni bil posebno težak; ni minulo dolgo časa, že je bila grofica Chorinsky vedno v družbi lepega Petersa, in kjer so prej v njegovi družbi opazovali igralko, bila je kmalu grofica Chorinsky na njenem mestu. Toda igralka si ni pustila tega kar tako dovoliti. V Skating-Rinku, v mestu so nastali vsled ljubosumnosti plesalke za novi par precej razburjeni prizori, ki so včasih izzvali precejšnje skandale.

Ali grofica Chorinsky je bila odločna ženska; ko se ji je iz nje enakih aristokratskih

krogov začelo namigavati, da ni njenemu aristokratskemu položaju posebno primerno, da nastopa javno z mladim Amerikancem, je bila hitro pripravljena, da naredi vsem govoricam nenađen konec. Mirno in odločno je izjavila, da se poroči z Amerikancem, brez ozira na vse skandale in afele, ki bi jih mogel izzvati ta njen korak. Plesalka se pa tudi ni pustila ugnati, poskušala je vse, da si pribori svojega bivšega ljubčka nazaj. A ves njen boj je bil brezuspešen, zato je bila pripravljena, da upri-zori tudi najbrezobzirnejši škandal, kakor hitro se pokaže prva prilika.

A te prve prilike ni bilo treba dolgo čakati. Tako od strani je zvedela, da se grofica in Amerikanec pripravljata na odhod iz Dunaja. Napela je vse svoje moči in spretnosti, da zve načrt zaljubljenega para. In res se ji je posrečilo, da je dognala, da se nameravata grofica Chorinsky in Peters odpeljati v soboto zvečer z ekspressnim vlakom v Pariz. Že delj časa pred odhodom vlaka je čakala plesalka na kolodvoru nezvestega ljubimca in zmagujoče konkuren-tinje.

Kmalu se je pripeljal pred kolodvor eleganten avtomobil, iz katerega sta stopila grofica Chorinsky in Peters. Komaj jih igralka zapazi, prihiči k njima in jima napravi tak pozdrav, da je letel ves kolodvor skupaj. Bil je naravnost božanski prizor, ko je prevarjena plesalka brala levite najprej nezvestemu ljubimcu, nato se je pa spravila nad grofico, kateri je očitala stvari, ki se jih ne da opisati, katero je obdelo-vala z imeni, da je vse strmelo. Toda zaljublje-nega para tudi ta scena ni zadržala, posrečilo se jima je, da sta se izmuznila, pa lepo stopila v vagon. Plesalka jih je iskala, hitela na peron, a vlak se je že začel pomikati. Iz kupeja ven sta grofica Chorinsky in Peters pozdravljala razburjeno plesalko, dokler ni vlak izginil v daljavi.

Plesalka pa je vsa obupana zapustila peron in takoj po vsem Dunaju razglasila ta najnovejši dogodek iz visoke dunajske aristokratije.

Grofica Chorinsky ima za sabo precej burno življenje, zato tudi to njeno najnovejšo pustolovstvo ni za njeno doseganje življenja nič kaj izvanrednega. Grofica Chorinsky je hči nekega znanega dunajskega aristokrata, ki igra tudi v politiki precejšnjo vlogo. Stara je komaj šestindvajset let, a ima že precej burno preteklost. V svoji zgodnji otroški dobi je izgubila svojo mater, ter je bila nato njena odgoja pripuščena samim guvernantam. Njen oče se sicer ni vno-vič poročil, a imel je dolgotrajno razmerje z neko plesalko baleta dunajske dvorne opere. S to plesalko je imel tudi štiri otroke, kar je grozno jezilo mlado konteso, vsled česar je bilo njeno razmerje z očetom do skrajnosti napeto. Stara sedemnajst let, zaljubila se je v lepega nadporočnika grofa Chamare, s katerim se je vzlic največjemu odporu in nasprotovanju svo-je očeta tudi poročila. Toda ta zakon ni traja-l dolgo časa, kmalu po poroki je umrl njen soprog. Ali mlada in vesela vdovica ni ostala dolgo časa sama. Po kratkem času se je po-ročila z grofom Chorinskyjem. Toda tudi ta zakon ni bil srečen in dolgotrajen. Grofica je ži-vela precej burno življenje, pa tudi mož ni čutil posebne ljubezni do svoje soproge, zato so se začeli kmalu prepiri in konec vsega je bil, da je grofica vložila tožbo za ločitev zakona. In sodišče je res ločilo ta zakon.

Odslej je bila življenjaželjna grofica prosta, ničesar ji ni več oviralo, in tako se je moglo tudi zgoditi, da je obegnila z lepim Amerikan-cem.

Najbolj pa je k begu pripomoglo naslednje dejstvo:

Grofica Chorinsky je tožila svojega očeta, da ji mora ta izročiti dedščino po materi. Začela se je dolga pravda, v kateri se je oče skli-ceval na hčerkino obljubo, da ta ne bo zahte-vala nikake dedščine, ako ji oče dovoli poroko z imenovanim grofom Chamare. No nazadnje pa je prišlo med očetom in hčerko do poravnave in oče je izplačal svoji hčerki lepo vsoto dve-stotisoč kron.

To se je zgodilo nedolgo pred begom. In ta slučaj je gotovo pripomogel, da je postala Ame-rikančeva ljubezen tako zelo vroča.

Kakor se poroča, se nameravata grofica in Peters odseliti v Ameriko, kjer se tudi poro-čita.

Tako je Dunaj izgubil zopet eno damo vi-sokih krogov, na katere so Dunajčani tako po-nosni, a ti visoki krogi so pa zopet za eno ne baš prijetno afero bogatejši.

ZA KRATEK ČAS.

Neka gospica je pozabila v vlaku drž. že-leznice, ki prihaja v Ljubljano ob 11'18 dopol-dne zavojček. Ko ji prinese žel. uslužbenec za-voječek nazaj, pravi gospica: »Oh kakšna sem; kar brez glave letim.«

Sprevodnik: »Oprostite gospica, niste od-šli brez glave, ampak brez zavojčka.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

BOLGARSKI KRALJ NA DUNAJU.

Dunaj, 2. junija. Bolgarski kralj Ferdinand je sprejel danes v posebni avdienci ministra zu-nanjih zadev grofa Berchtolda. Poprej sta delj časa konfirirala bolgarski ministrski predsednik Gešov in Berchtold. Danes je priredil prestolo-naslednik Franc Ferdinand bolgarski kraljevi obitelji v novem dvoru svečanosten dine. Du-najsko prebivalstvo simpatično pozdravlja bol-garsko kraljevsko obitelj. Zlasti se občinstvo navdušuje za oba princa, ki sta postala na mah simpatična.

OGRSKA.

Budimpešta, 2. junija. Kakor se z vso goto-vostjo trdi je vlada odbila vse predloge združe-ne opozicije. Jutri se začne v parlamentu torej nov boj. Vlada stranka je naročila vsem svojim poslancem, da morajo dospeti takoj pri začetku seje v parlament, da podvzamejo boj proti opo-ziciji. Po temtatem bo jutrišnja seja jako burna.

HRVATSKI VELEIZDAJALEC.

Zagreb, 2. junija. Preiskava proti bivšemu poslancu Živku Petričiču radi veleizdaje, se je ustavila, ker se sodišče ni moglo prepričati o najmanjši krivdi obtoženca.

KRETSKO VPRAŠANJE.

Atene, 2. junija. Včerajšnji dan je bil za balkansko vprašanje velike važnosti. Otvorila se je namreč grška državna zbornica in kretski poslanci so izjavili, da se seje udeleže na vsak način. Ako bi grška vlada to dovolila, pomenja to cassus belli s Turčijo. Velešile so tudi grški vladi ukazale, da ne sme nikakor dovoliti ustopa kretskim poslancem v zbornico. Zato je zavla-dala med prebivalstvom velika napetost; vlada je dala z vojaštvom zapreti vse dohode parla-menta, da se zabrani vstop v zbornico Kreča-nom. Ti so tudi prišli, prebivalstvo jih je navdu-šeno pozdravljalo, a v zbornico niso mogli, pač pa je ministrski predsednik sprejel deputacijo treh mož. Zbornica se je le konstituirala, a nato se je odgodila do jeseni.

VOLITVE V BELGIJI.

Bruselj, 2. junija. Danes se vrše v vsi Bel-giji volitve v znamenju boja naprednih strank proti klerikalizmu. V več krajih je prišlo do kr-vavih spopadov. Rezultati še niso znani.

ITALIJANI PRED SAMOSOM.

Carigrad, 2. junija. Divizija italijanskih boj-nih ladij križari pred Samosom. Tudi nekaj transportnih ladij z moštvom, orožjem in muni-cijo je v bližini otoka. Okupacija otoka Samos se izvrši bržkone že tekom današnjega dneva.

SESTANEK ŽUPANOV VSEH SLOVANSKIH GLAVNIH MEST.

Praga, 2. junija. Povodom vsesokolskega jleta je povabil praški župan vse župane glav-

nih slovanskih mest, da se udeleže županske-ga sestanka; prvi se je odzval temu vabilu Za-greb, katerega bo na tem sestanku zastopal župan Holjac z osmimi občinskimi svetniki.

MACEDONIJA.

Skopje, 2. junija. Pod poveljstvom Ise Boljetinca je v tukajšnjih gorah nad 14.000 oboroženih Albancev. Turška vojska je v po-polnem brezdelju. Vsak dan se pojavljajo mno-gobrojne dezertacije.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Cenjenim gostom, ki prihajajo v Trst jav-ljam, da dobe prenočišče v ulici Carradovi št. 18, dve minuti od južnega kolodvora. Za obilen obisk se priporoča Hinko Kosič, voditelj gostilne N. D. V. 336—15

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu učitelstvu, vsem učiteljskim društvom in vsem okraj. učiteljskim knjiž-nicam

po vsebini in opremi krasno Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga stane 3 K, — broširana 2 K 60 vln., s poštnino 26 vinarjev več.

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

„Učiteljska tiskarna“

v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica štev. 8

je najmoderneje urejena in oprem-ljena za tisk vsakovrstnih tiskovin: knjig, brošur, urad. tiskovin, not, lepakov, vizitk, in kuvert.

Litografija. - Stereotipija. - Naj-modernejša črke in okraski.

Tisk v različnih barvah.

Najfinejša izvršitev.

Solidna in točna postrežba.

rist. Dali ste se kupiti in enako kakor mene bi mogli izdati kraljico. Brez nevarnosti lahko to storite...

— Oh, madame, kako grozno me obdolžujete, je zajokala ženska in se spustila na kolena.

— Resnica je mnogokrat strašna, je dejala Odette. Morete me rešiti brez nevarnosti. Nočem bežati odtod, niti če bi videla smrt pred sabo. Lahko pa greste h kralju in mu po-veste, kaj se ima zgoditi, kaka nevarnost mi preti...

Odette je stekla k mali skrinjici, odprla jo in prinesla na mizo kaseto, ki je je izpraznila zapetsnice, verižce, prstani, diamanti, dragi kamni vseh barv in leskov so se prikazali.

Guvernantka je pohlepno pristopila k mizi. Odette je za hip upala, da jo premotijo ve-like dragocenosti.

V ženski se je razvnel boj. Kraljica ji ni ponudila toliko za njeno opravilo, ali kraljica je bila strašna v maščevanju... Ako jo ne puste h kralju, ako se izve za njeno izdajo, je izgubljena. Kraljica je bila močnejša od zlata in biserov. Žar pohlepa je ugasnil v guvernan-tinih očeh. Odette je videla, da je izgubljena.

Sklonila je glavo in tiho vprašala: — Povejte mi vsaj, na kak način bom umorjena?...

— Ne vem! je nenadoma izpregovorila ženska v vsi zagrizenosti svoje velike brez-brižnosti.

Nato sta obe molčali. Odette se je zgru-dila v naslonjač in ni zapazila, kdaj je izdajalka odšla...

kuhala zelišča, govorile dolgovезne molitvice in kralj je pod vsem tem balastom trpel še huje. Norec je spoznal vso smešnost takega početja in le po zvijači se je posrečilo vtihotapljati nove lečnike. Seveda je bilo ravno tekmecev za prestol veliko na teh mazačih zaklinjevalcih menihih in puščavnikih, ki so jih izbirali sami in tudi vplivali na nje. Odette je bila vse na-kane in pomen lečnikov dobro spoznala in zato je takoj zaslutila za novimi prišleci mahinacijo proti kralju.

Deklica je bila močno žalostna. Čutila se je brezmejno osamljeno in cel dan je prebdela v duhamorni boleti. Pod večer je dala pokli-cati najljubšo ji služabnico, da bi se zmotila v razgovajanju. Vse visoke dame tistega časa so imele čudno navado, posvečati služabnice v intimne, domače.

V mnogih hišah je celo služabništvo zedlo z gospodo pri eni mizi. Čut za družabno življe-nje je bil veliko širši nego je danes. Tega več-čera torej se je zahotelo Odette po družbi.

Ali mesto poklicane je prišla nova guver-nantna. Kljub temu, da je ta ženska šele par dni nadomestovala Margentino in je bila po-slana Odette od kralja samega, kakor je bilo rečeno, se je čudovito dobro kretala na svo-jem novem mestu. Brez besede je prižgala sveče, spustila težka zagrinjala na oknih in ugodila takorekoč vsaki dekličini želji. Odette se zanjo ni dalje brigala, imela je preveč opravi-ti sama s seboj. Le ponovno je zahtevala služabnico. Ženska je odšla z zatrdilom, da jo takoj pošlje.

Ali prešla je ura in nikogar ni bilo.
Hiša Saint-Pol.

Krojaštvo
Ivan Kersnič
v Ljubljani 249
Sv. Petra cesta št. 32, I. nad.
najnovejše mode, solidno
delo, zmerne nizke cene,
znano pohvalna postrežba.

Nova hiša z gostilno

in prenočiščem (12 postelj) ter z vrtom, na prometnem kraju v Ljubljani, se radi odhoda z vso opremo ceno proda. Naplacija zadoštuje polovica. Ponudbe pod „Ugodna prilika 25.000“, poštno ležeče, Ljubljana. 383

Glavno zastopstvo dunajske družbe
za gradbo centralne ventilacijske
kurjave s svežim zrakom
v Ljubljani, Nova ulica št. 3

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela, kakor novo in delno vpeljavo in montiranje te kurjave v nova in stara poslopja. — Centralna ventilacijska kurjava s svežim zrakom je najidealnejša, najcenejša, najsnažnejša in najzdravejša kurjava za stanovanja, urade, trgovske lokale, vile, šole, gostilne, cerkve itd.

A. SKAZA,

glavnizastopnik za Kranjsko in Primorsko.

Naročajte novi jubilejni cenik s koledarjem.

1887 1912

Največja in najbogatejša tovarniška zaloga
precizijskih ur, zlatnine,
srebrnine in briljantov.
Lastna tovarna ur v Švici.
Konkurenčne ure K 3-50, K 4—, K 5—.

Fr. Čuden, Ljubljana
urar, trgovec in posestnik delničar družbe
„Union-Herlogère“. 258

Edino zastopstvo „Puch“-koles za Kranjsko. Najboljši šivalni stroji od 70 K naprej.

Spominjajte se dijaškega
društva „Domovina“!

„DAN“ se prodaja

v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

JUŽNI KOLODVOR, na peronu.
DRŽAVNI KOLODVOR.
BLAŽ, Dunajska cesta.
SEVER, Krakovski nasip.
PICHLER, Kongresni trg.
ČEŠARK, Šelenburgova ulica.
DOLENC, Prešernova ulica.
FUCHS, Marije Terezije cesta.
MRZLIKAR, Sodna ulica.
ŠUBIC, Miklošičeva cesta.
ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica.
PIRNAT, Kolodvorska ulica.
ŠENK, Resljeva cesta.
KOTNIK, Šiška.
TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu.
KOŠIR, Hilšerjeva ulica.
STIENE, Valvazorjev trg.
SUŠNIK, Rimska cesta.
UŠENIČNIK, Židovska ulica.
KLEINSTFIN, Jurčičev trg.
KRIŽAJ, Sp. Šiška.
WISIAK, Gosposka ulica.
KUSTRIN, Breg.
TENENTE, Gradaška ulica.
VELKAVRH, Sv. Jakoba trg.
SITAR, Florjanska ulica.
BLAZNIK, Stari trg.
NAGODE, Mestni trg.
KANC, Sv. Petra cesta.
TREO, Sv. Petra cesta.
KUŠAR, Sv. Petra cesta.
PODBOJ, Sv. Petra cesta.
ELSNER, Kopitarjeva ulica.
BIZJAK, Bohoričeva ulica.
REMŽGAR, Zelena jama.
SVETEK, Zaloška cesta.
KLANŠEK, Tržaška cesta.
JEZERŠEK, Zaloška cesta.
LIKAR, Glince.
ŠTRKOVIČ, Dunajska cesta.
STRAVS, Škofja ulica.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

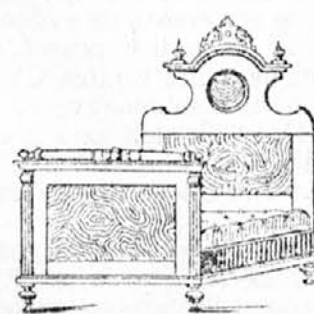
Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4½%

„DAN“ se prodaja po vseh
tobakarnah po 6 vin.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga
FR. KAPUS, LJUBLJANA

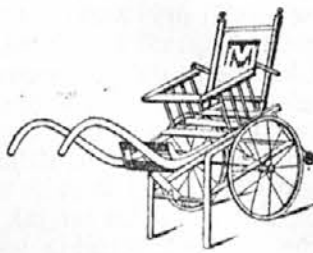
Marije Terezije cesta št. 11, Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za
spalne, jedilne in gosposke sobe. Di-
vane, otomane, žimnice, modroce iz
morske trave, zmednice na peresih,
podobe, zrcala

otročje vozičke

It d. Sprejemajo se tudi opreme hotelov.
Cene nizke! Izdelki solidni!

Po nizko reducirani ceni

prodaja

„Angleško skladišče oblek“

spomladanske obleke za gospode, dečke in otroke, ter
najnovejšo konfekcijo za dame in deklice.

O. Bernatovič, Ljubljana. Mestni trg št. 5.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za
pletanje (Strickmaschinen) za
rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Odette se je bila vrgla v udobni naslanjač in se udala sanjarjenju. Major je hodil po sobi nemirno gor in dol. Bilo je tiho, kakor izumrto. Deklica je bila, kakor da je umrla...

Nenadoma je začela biti ura. Kladiivo je udarilo devetkrat. Nočna tihoča se je stresala ob silnem brnenju...

Odette je prelaščena planila kvišku. Pes je zamolklo zarenčal. Nekaj strašljivega je ležalo v ozračju. Samo od sebe se ji je zopet izvil klic po služabnici. Vrata so se odprla in prikazala se je guvernatna, skrivnostno se smehljajoč in s potuhnjenimi korakom.

Odette je uprla v njo pogled in prvič zapazila, da je ženska pred njo nenavadno močnj udov. Nekaj zahrbtnega je ležalo med to močjo in njenim ponižnim obnašanjem. Deklico je pretresel nepremagljiv gnus, kakor pri pogledu na plazečo kačo.

Pes se je stisnil k deklici in sovražno zrl v guvernantu.

— Pošljite mi sem moje služabnice! je zaukazala Odette s stresnim glasom.

— Služabnice! je kriknila ženska in hnavsko zavila oči proti nebu. Nebeški oče, ali je mogoče, da sem slabo razumela? Kaj sem storila, reva! Vse sem poslala domu, ker ste rekli, da hočete biti sami...

Odette je pobledele. Srepro je pogledala sklonjeno žensko, nato pa je stekla k vratom predsobe, v kateri so morali po kraljevem naročilu stražiti vojak noč in dan. Odprla je vrata, ali čudno! Nikogar ni bilo tam in druga vrata na hodnik so bila trdno zaklenjena od

zunaj. Z grozo je Odette spoznala, da ji je nemogoče oditi, da je ujeta!

Bolj kakor strah jo je pri tem spoznanju prevzelo užaljeno samoljublje. Trdo je stopila nazaj v salon in je kratko vprašala:

— Kje so moje straže?

— Kralj je gospod in kralj je dal povelje, je odgovorila guvernant. Ako bi vedela, da vam to ne bo po volji, bi vas o tem obvestila.

— Kaj je zapovedal kralj? Govorite jasno!

— Kralj je hotel, da so to noč vse straže le okoli njegovega stanovanja. Jaz ne morem zato, Gospodična se ne sme hudovati na me!

Odette je spoznala, da ženska laže. Počasi je začela stopati po salonu in končno se je ustavila pred guvernantu in je deala:

— Nje veličanstvo kraljica me je hotela pred par dnevi ujeti v mojem lastnem stanovanju. Ali Bog sam me je čudežno obvaroval... Bog in nekdo, ki je gotovo spravljen na varno, ker ga ni tu, da bi me hranil. Ker se ni posrečilo prejšnjo noč, naj se posreči danes. Vaša zapovedovalka vas je poslala sem, da pospešite mojo smrt to noč!

— Moja zapovedovalka? se je začudila ženska.

— Da, vaša zapovedovalka, kraljica Izabela! je mirno in odločno dejala Odette.

Guvernant je začela igrati komedijo. Zvila je roki in se spustila v jok.

— Vem, je nadaljevala deklica, da ste tukaj, da me izdaste... Molčite... Niti besede si ne dovolite... Čujte me! Nočem govoriti vašemu srcu, ker ne izprejeli bi tega opravila, ako bi imeli srce. Govoriti hočem v vašo ko-

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem ne-
odvisnem dnevniku

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.